

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 31 март 2021 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: четврт квартал 2020 година

На крајот на четвртиот квартал од 2020 година, **брuto надворешниот долг** изнесува 8.630 милиони евра и забележа квартално намалување од 463 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа намалување од 711 милиони евра и изнесуваат 5.239 милиони евра. Поголемото квартално намалување на побарувањата во однос на намалувањето на обврските доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 248 милиони евра, со што на крајот на декември 2020 година тој изнесува 3.391 милион евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во четвртиот квартал произлегува од зголемувањето на приватниот нето-долг за 262 милиона евра, во услови на пад на јавниот нето-долг за 14 милиони евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2019		30.09.2020		31.12.2020		квартална промена			промена во однос на крај на претходна		
	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	%	п.п.	мл. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	8,154.4	72.7	9,093.7	84.5	8,630.3	80.2	-463.4	-5.1	-4.3	475.9	5.8	7.4
<i>Бруто надворешен долг без репо</i>	<i>8,154.4</i>	<i>72.7</i>	<i>8,869.2</i>	<i>82.4</i>	<i>8,630.3</i>	<i>80.2</i>	<i>-238.8</i>	<i>-2.7</i>	<i>-2.2</i>	<i>475.9</i>	<i>5.8</i>	<i>7.4</i>
Долгорочен долг	6,068.4	54.1	6,830.0	63.4	6,815.7	63.3	-14.4	-0.2	-0.1	747.2	12.3	9.2
Краткорочен долг	2,086.0	18.6	2,263.7	21.0	1,814.6	16.9	-449.0	-19.8	-4.2	-271.3	-13.0	-1.8
Јавен долг	3,836.6	34.2	4,644.6	43.1	4,301.4	40.0	-343.2	-7.4	-3.2	464.8	12.1	5.7
Приватен долг	4,317.8	38.5	4,449.1	41.3	4,328.9	40.2	-120.2	-2.7	-1.1	11.1	0.3	1.7
Бруто надворешни побарувања	5,357.0	47.8	5,950.0	55.3	5,238.8	48.7	-711.2	-12.0	-6.6	-118.1	-2.2	0.9
<i>Бруто надворешни побарувања без обратни репо</i>	<i>5,357.0</i>	<i>47.8</i>	<i>5,725.5</i>	<i>53.2</i>	<i>5,238.8</i>	<i>48.7</i>	<i>-486.6</i>	<i>-8.5</i>	<i>-4.5</i>	<i>-118.1</i>	<i>-2.2</i>	<i>0.9</i>
Нето надворешен долг	2,797.4	25.0	3,143.7	29.2	3,391.5	31.5	247.8	7.9	2.3	594.1	21.2	6.5
МИП, нето	-6,458.4	-57.6	-6,857.2	-63.7	-7,019.2	-65.2	-162.0	2.4	-1.5	-560.8	8.7	-7.6

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2019 година е претходен, додека за 2020 година е проценет податок (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, четврто тримесечје од 2020 година“ од 2.3.2021 година).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на декември 2020 година, изнесува 7.019 милиони евра, или 65,2% од проценетиот БДП за 2020 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 83%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 74% се врз основа на сопственички капитал.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на декември од 2020 година, изнесува 8.630 милиони евра (или 80,2% од проценетиот БДП) и бележи квартално намалување од 463 милиони евра (или за 5,1%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка², бруто-долгот бележи квартално намалување од 239 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на намалениот приватен и јавен долг (за 120 и 119 милиони евра, соодветно). Падот на приватниот долг се објаснува со намалените обврски на капитално поврзаните субјекти (за 148 милиони евра), наспроти зголемените обврски на небанкарскиот приватен сектор и на приватните банки (за по 14 милиони евра). Во однос на јавниот надворешен долг (без специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка), пад е забележан главно кај секторот „држава“ за 95 милиони евра³ и кај јавните банки и јавните претпријатија (за 22 милиона евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на 2019 година, бруто надворешниот долг е повисок за 476 милиони евра, или за 5,8% и речиси во целост го одразува зголемениот јавен долг (за 465 милиони евра), а во помал обем и растот на приватниот долг (за 11 милиони евра). Растот на јавниот долг речиси во целост се објаснува со зголемените обврски на секторот „држава“ (за 473 милиони евра), во услови на пад на долгот кај јавните банки и јавните претпријатија (за 5 милиони евра). Истовремено, умерениот раст на приватниот долг произлегува од зголемените обврски на небанкарскиот приватен сектор и приватните банки (за 31 и 24

² Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договори и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ најчесто истовремено ги извршува овие трансакции, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа, овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

³ Отплатена е четвртата емисија на еврообврзници во номинален износ од 178 милиони евра.

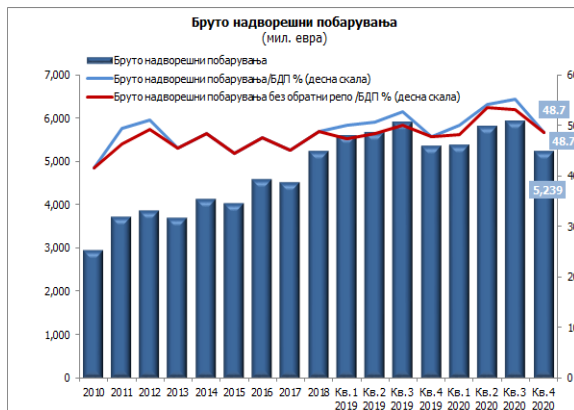

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

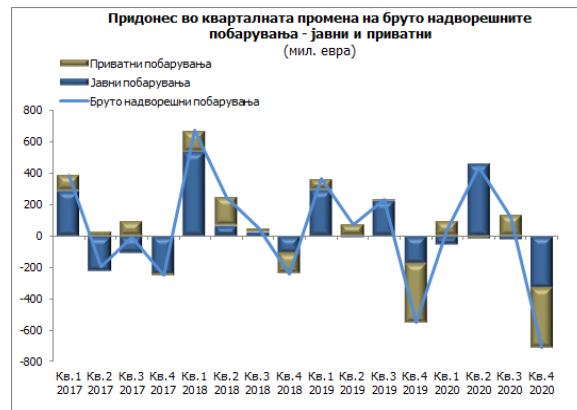
милиони евра, соодветно), наспроти намалените обврски кај капитално поврзаните субјекти (за 44 милиони евра).

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на четвртиот квартал од 2020 година, изнесуваат 5.239 милиони евра (или 48,7% од проценетиот БДП) и остварија квартално намалување од 711 милиони евра (или за 12%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се намалени за 487 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на намалените приватни побарувања за 382 милиона евра и пад на јавните побарувања за 105 милиони евра. Падот на приватните побарувања произлегува главно од намалените побарувања на капитално поврзаните субјекти и останатите сектори, додека падот кај јавните побарувања е резултат на намалените побарувања на централната банка.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на претходната година, надворешните побарувања се пониски за 118 милиони евра како резултат на намалените приватни побарувања (за 176 милиони евра), пад делумно неутрализиран преку зголемените јавни побарувања (за 58 милиони евра). Падот на приватните побарувања се објаснува со намалените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 185 милиони евра) и кај депозитните институции (за 12 милиони евра), при раст на побарувањата кај останатите сектори (за 21 милион евра). Растот на јавните побарувања е одраз на зголемените побарувања на централната банка, во рамките на девизните резерви.

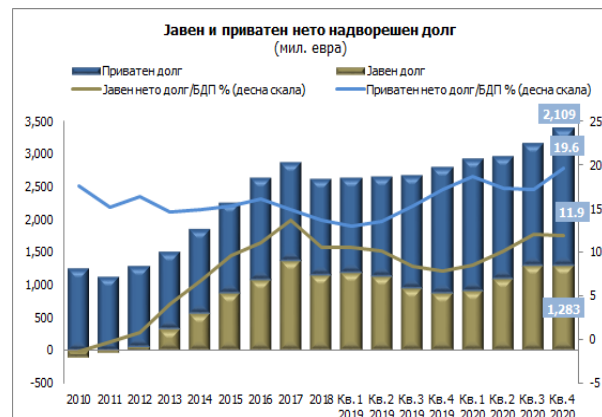
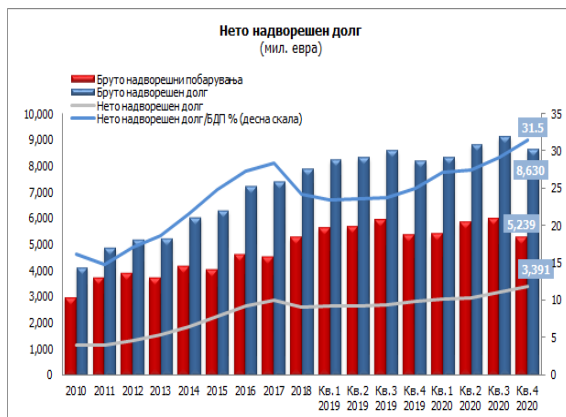

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Нето надворешен долг

На 31.12.2020 година, нето надворешниот долг изнесува 3.391 милион евра (или 31,5% од проценетиот БДП). Нето надворешниот долг на земјата во четвртиот квартал од 2020 година е зголемен за 248 милиони евра, или за 7,9%. Од аспект на структурата, и понатаму поголемо учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 62%.

Во однос на крајот на 2019 година, нето надворешниот долг е зголемен за 594 милиони евра (или 21,2%), како резултат на зголемениот нето јавен долг (за 407 милиони евра) и зголемениот нето приватен долг (за 187 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) во текот на четвртиот квартал од 2020 година е зголемена за 162 милиона евра и изнесува 7.019 милиони евра, што претставува 65,2% од проценетиот БДП за 2020 година.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП произлегува од поголемото намалување на средствата (за 677 милиони евра) во споредба со намалувањето на обврските (за 515 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти бележат зголемување за 248 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се намалени за 86 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2019 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 561 милион евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на должнички инструменти (за 594 милиони евра), во услови на пад на нето-обврските врз основа на сопственички инструменти (за 33 милиони евра).

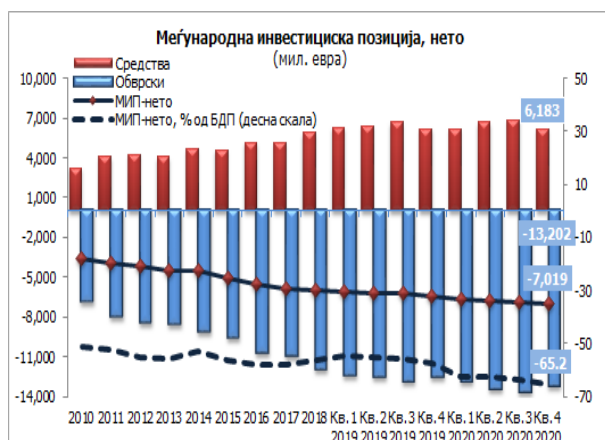
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

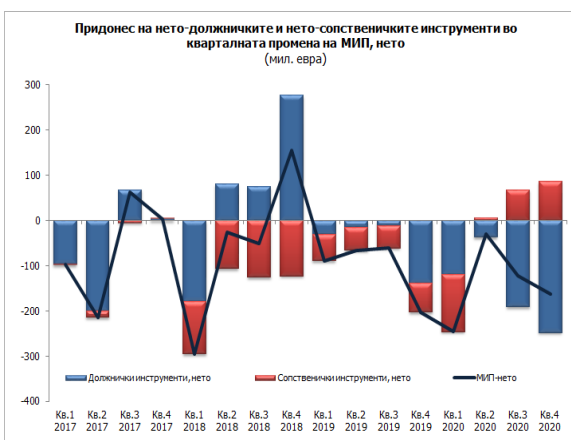
(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Кв.1 2019	Кв.2 2019	Кв.3 2019	Кв.4 2019	Кв.1 2020	Кв.2 2020	Кв.3 2020	Кв.4 2020
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-3,629.5	-3,965.8	-4,177.6	-4,558.4	-4,549.0	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,039.5	-6,128.1	-6,194.5	-6,255.3	-6,458.4	-6,704.2	-6,734.3	-6,857.2	-7,019.2
Средства	3,258.4	4,113.2	4,257.5	4,082.5	4,634.0	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,913.6	6,307.8	6,416.1	6,692.4	6,163.8	6,179.1	6,699.6	6,860.4	6,183.2
Директни инвестиции	333.6	393.6	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	896.2	1,048.7	1,149.1	1,187.6	936.8	1,034.0	1,018.6	1,062.4	786.7
Порfolio инвестиции	25.9	45.5	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	321.2	341.1	366.2	381.5	406.1	352.5	402.3	429.1	470.9
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	0.9	0.0	1.0	1.2	2.8	2.9	3.3	3.6	4.0	4.4	4.4	4.4	3.9	3.9
Валутни и депозити	555.1	588.2	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	694.0	674.6	591.0	618.3	580.0	559.8	556.7	559.1	562.0
Заеми	86.3	320.1	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	74.5	374.4	336.9	393.4	79.1	295.1	161.0	311.5	88.9
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	543.0	696.9	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	1,057.2	998.8	1,040.8	979.5	894.4	915.7	916.7	1,013.9	910.5
Останати сметки за наплата	0.0	0.0	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.5	0.5	0.2	0.6	0.3	0.3	0.4	0.2	0.4
Девисни резерви	1,714.5	2,068.9	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	2,866.4	2,928.2	3,127.5	3,262.6	3,017.3	3,639.7	3,480.2	3,359.9
Обврски	6,887.9	8,079.0	8,435.1	8,640.8	9,183.0	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.0	12,435.9	12,610.6	12,947.7	12,622.2	12,883.3	13,434.0	13,717.6	13,202.5
Директни инвестиции	3,514.8	3,914.4	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,256.0	6,400.2	6,588.3	6,580.0	6,839.9	6,809.7	6,846.3	6,647.4
Порfolio инвестиции	398.6	324.7	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,822.8	1,828.6	1,783.4	1,730.7	1,655.7	2,288.3	2,288.2	2,102.5
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	4.2	4.2	4.1	4.1	4.0	4.1	4.1	4.2	4.3
Валутни и депозити	195.8	134.0	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	206.2	208.7	221.5	207.9	254.2	259.6	276.5	238.6	253.3
Заеми	2,028.5	2,785.9	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,202.6	3,181.9	3,312.7	3,100.9	3,190.5	3,204.9	3,407.8	3,283.7
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	673.8	841.7	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	824.8	860.4	894.1	916.4	871.1	852.3	770.4	853.7	832.4
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	52.9	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	76.4	78.3	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	79.8	81.2	80.2	81.9	81.3	81.3	80.0	78.9	77.4

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Ревизии на податоци

Податоците за бруто надворешниот долг и побарувањата во ова соопштение содржат редовни ревизии на податоците за периодот јануари-септември 2020 година. Промените кај бруто надворешниот долг и побарувањата произлегуваат од подобриот опфат на податоците кај трговските кредити и аванси и заемите. Од аспект на насоката на промените, во трите квартали на 2020 година, ревизијата на податоците доведе до зголемување на бруто надворешниот долг во првиот и третиот квартал (за 0,7 и 7,1 милион евра, соодветно) и намалување на долгот во вториот квартал (за 0,4 милиони евра). Од аспект на бруто надворешните побарувања, ревизијата на податоците доведе до

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

зголемување на побарувањата во вториот и третиот квартал (за 1 и 4,4 милиони евра, соодветно). Истовремено, овие промени се одразија и кај нето надворешниот долг како зголемување на нето надворешниот долг во првиот и третиот квартал (за 0,7 и 2,6 милиони евра, соодветно) и намалување на нето-долгот во вториот квартал (за 1,4 милиони евра).

Ревизијата на податоците за меѓународната инвестициска позиција, нето, доведе до зголемувањето на негативната МИП за 8,2 милиона евра во првиот, 13,7 милиони евра во вториот и 25,3 милиони евра во третиот квартал. Покрај промените кај должничките инструменти, ревизијата ги опфаќа и промените кај сопственичките инструменти, коишто речиси во целост се резултат на новите податоци добиени од кварталните извештаи за остварениот и планираниот финансиски резултат на друштвата со директни инвестиции од странство.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 јуни 2021 година (референтен пресек заклучно со март 2021 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).